Framtidsutskottet

Regeringens årsberättelse 2018

Till revisionsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens årsberättelse 2018 (B 3/2019 rd): Ärendet har remitterats till framtidsutskottet för utlåtande till revisionsutskottet. Tidsfrist: 27.9.2019.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- ledande expert Jaana Tapanainen-Thiess, statsrådets kansli
- ledande expert, biträdande generalsekreterare Marja Innanen, Statsrådets kanslis generalsekretariat för hållbar utveckling
- specialsakkunnig Anna-Mari Rusanen, finansministeriet
- planeringschef Kirsi Heinivirta, undervisnings- och kulturministeriet
- professor Kimmo Nuotio, rådet för strategisk forskning
- vetenskaplig expert, pol. dr, docent Antti Pelkonen, Arbetsgruppen för samordning av statsrådets forsknings-, prognostiserings- och utvärderingsverksamhet
- utredningschef Timo Kauppinen, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- ledande skatteexpert Sami Varonen, Skatteförvaltningen
- utvecklingschef Tuomas Rothovius, Statistikcentralen
- statistikdirektör Ville Vertanen, Statistikcentralen
- ansvarig forskare Timo Miettinen, Helsingfors universitet
- professor Kari Möttölä, Helsingfors universitet
- professor Lassi Linnanen, Villmanstrands tekniska universitet
- äldre forskare Burkhard Auffermann, Åbo universitet
- projektchef Johanna Ollila, Åbo universitet
- forskningsdirektör Lauri Rapeli, Åbo Akademi
- forskarprofessor Heikki Ailisto, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab
- äldre sakkunnig Satu Lähteenoja, Demos Helsingfors
- emeritusprofessor i arbetsrätt Seppo Koskinen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Framtidsutskottet har behandlat de 29 uttalanden som framgår av bilaga 3 till regeringens årsberättelse för 2018 (B 3/2019 rd) och som riksdagen på förslag av framtidsutskottet har godkänt den 13 september 2017 (SRR 1/2017 rd — RSk 27/2017 rd), den 27 februari 2018 (SRR 6/2017 rd — RSk 2/2018 rd) och den 4 mars 2019 (SRR 5/2018 rd — RSk 48/2018 rd).

Riksdagen godkände den 13 september 2017 framtidsutskottets betänkande om Agenda 2030 (SRR 1/2017 rd — RSk 27/2017 rd) där utskottet förutsatte att statsrådet

1. *för uppföljning av genomförande och genomslag i fråga om åtgärdsprogrammet för Agenda 2030 utvecklar tillförlitliga indikatorer, som samtidigt också konkretiserar målen och åtgärderna; för att främja en hållbar välfärd måste det särskilt utvecklas parallella indikatorer på välfärdsekonomi vid sidan av BNP, såsom index för mänsklig utveckling (HDI), indikator på faktiska framsteg (GPI) och index för hållbar ekonomisk välfärd (ISEW); för att utveckla framförhållningen måste det i anslutning till handlingsprogrammet Agenda 2030 utvecklas också nya redskap för att bedöma konsekvenserna av politiska beslut; konsekvenserna för välfärden måste bedömas i allt beslutsfattande; att bedöma de politiska åtgärdernas genomslag förutsätter också utveckling av indikatorer på kvalitet,*
2. *utnyttjar medborgares och intressenters deltagande i att definiera och genomföra åtgärder inom åtgärdsprogrammet för Agenda 2030 och i utvärderingen av genomslaget; särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att intressenternas medverkan också syns i slutresultatet; dessutom ska redogörelsen om Agenda 2030 styra regeringsprogrammet snarare än tvärtom; fokus för genomförandet av åtgärdsprogrammet ska kopplas till alla skeden i regeringsperioden, också till utarbetandet av regeringsprogrammet och budgeten så som det beskrivs i redogörelsen; den temaorienterade budgetering som ingår i redogörelsens politiska principer kan prövas exempelvis i omfattande och sammansatta teman såsom en hållbar stadsutveckling och välfärdsinvesteringar,*
3. *målmedvetet och långsiktigt främjar den politiska koherens för hållbar utveckling som ingår i åtgärdsprogrammet för Agenda 2030,*
4. *stärker de personella resurser inom statsrådets kansli som är väsentliga för åtgärdsprogrammet för Agenda 2030; och att samordningsnätverket utvidgas med representanter för ekonomiska yttre förbindelser och yttre förbindelser; dessutom ska ministeriernas roll i att genomföra det nationella åtgärdsprogrammet för Agenda 2030 stärkas,*
5. *profilerar Finland för att främja och samordna de Agenda 2030-mål som passar ihop med landets starka sidor på utrikespolitikens internationella forum, såsom Arktiska rådet, Nordiska rådet, EU och FN; Agenda 2030-målen ska också beaktas i internationella affärsavtal; särskilt ett ökat nordiskt samarbete inom hållbar utveckling bör främjas aktivt,*
6. *i all offentlig upphandling tillfogar kravet och bedömningen i fråga om att främja Agenda 2030-målen exempelvis som en del av den offentliga förvaltningens Åtagande 2050-process,*
7. *under de kommande åren riktar resurser från Rådet för strategisk forskning (RSF) och statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet särskilt till att främja politisk koherens för Agenda 2030 och stärka det multidisciplinära kunskapsunderlaget i anslutning till hållbar utveckling; i beslutsfattande och hantering av förändring måste det också utnyttjas prognostisering exempelvis i form av scenarier,*

8. *i regeringsprogrammet och åtgärdsprogrammet för Agenda 2030 genomför en höjning av biståndet till 0,7 procent av bruttonationalinkomsten, vilket är i linje med FN:s och EU:s mål,*
9. *stärker kopplingen mellan framtidsredogörelsen och redogörelsen om Agenda 2030; framtidsredogörelsen får dock inte slås ihop med eller annars begränsas enbart till redogörelsen om Agenda 2030,*
10. *bedömer framtidsutsikterna för hållbar utveckling i den nya geopolitiska situationen, när Förenta staterna eventuellt drar sig ur Parisavtalet; det måste skapas alternativa scenarier och handlingsmodeller för att främja hållbar utveckling i Finland, Europa och på andra håll i världen; samtidigt måste det bedömas mer detaljerat också vilka följder en ohållbar utveckling kunde få för Finland.*

De tio uttalandena ovan styr beredningen av statsrådets redogörelse för Agenda 2030 som färdigställs senare under innevarande valperiod. Huruvida uttalandena har genomförts och kan strykas går således att bedöma först när den redogörelsen är klar.

Riksdagen godkände 4.3.2019 andra delen av framtidsutskottets framtidsbetänkande (SRR 5/2018 rd — RSk 48/2018 rd) där utskottet förutsatte att statsrådet

1. *för uppföljning av genomförande och genomslag i fråga om åtgärdsprogrammet för Agenda 2030 utvecklar tillförlitliga indikatorer, som samtidigt också konkretiserar målen och åtgärderna; för att främja en hållbar välfärd måste det särskilt utvecklas parallella indikatorer på välfärdsekonomi vid sidan av BNP, såsom index för mänsklig utveckling (HDI), indikator på faktiska framsteg (GPI) och index för hållbar ekonomisk välfärd (ISEW); för att utveckla framförhållningen måste det i anslutning till handlingsprogrammet Agenda 2030 utvecklas också nya redskap för att bedöma konsekvenserna av politiska beslut; konsekvenserna för välfärden måste bedömas i allt beslutsfattande; att bedöma de politiska åtgärdernas genomslag förutsätter också utveckling av indikatorer på kvalitet,*
2. *säkerställer att modellen för kontinuerligt lärande utvecklas med beaktande av att en utmaning inom den närmaste tiden också är att uppdatera de redan förvärvsarbetandes kompetens inklusive den stora mängd unga vuxna som saknar examen på andra stadiet,*
3. *utvecklar mekanismer för att kompensera för de kostnader som förorsakas de företag, människor och regioner som mest lider av åtgärderna för att dämpa klimatförändringen,*
4. *kompletterar vid utarbetandet av statsbudgeten BNP-indikatorn med satellitbokföring och kombinationsindikatorer som bättre beräknar mängden välfärd,*
5. *väljer som objekt för temaorienterad budgetering i anslutning till förändringen av arbetet, det finländska arbetets framtid och främjande av välfärden förebyggande av utslagning bland unga, utnyttjande av partiell arbetsförhet och välfärd,*
6. *genomför försök med en konstnärsallians,*
7. *utreder huruvida det vid sidan av BNP-indikatorn behövs nya indikatorer för att förstå effekterna av digitaliseringen och digital affärsverksamhet,*
8. *utreder effekterna av plattformsekonomi, blockkedjeteknik och kryptovaluta på ekonomin och främjar skatteförvaltningens internationella samarbete för att främja tillsynen över plattformsekonomin och utveckla nya tjänster relaterade till plattformsekonomi,*
9. *utvecklar framtidsredogörelsens genomslag så att beredningen av framtidsredogörelsen bättre kopplas till ministeriernas gemensamma och fortlöpande prognostisering; en publikation som samlar ministeriernas gemensamma och fortlöpande framtidsarbete kan tjäna som framtidsredogörelsens första del som bygger upp en samsyn; i framtidsredogörelsens andra*

del kan statsrådet enligt eget val bättre öppna upp något eller några av de fenomen som aktualiserats i utredningen; redogörelseförfarandet möjliggör samtidigt att också riksdagen kan ta ställning till både ministeriernas framtidsarbete och även statsrådets val av spetstema,
10. *utvecklar den etiska bedömningen av tekniken och bedömningen av teknikens samhällsverkningar i nätverksform exempelvis som en del av det nationella framsynsnätverket och dess strategiska centraler för framsynsarbete.*

I bilaga 3 till statsrådets årsberättelse (B 3/2019 rd) konstateras att ovan nämnda uttalanden och ställningstaganden från riksdagen, som har inkommit till statsrådet efter den 8 mars 2019, har antecknats i protokollet över statsrådets allmänna sammanträde, och statsrådet har beslutat att vidta åtgärder med anledning av dem. En närmare redogörelse för åtgärderna kommer dock att ingå i regeringens årsberättelse för 2019. Därför kan en strykning av uttalandena bedömas först när statsrådets nästa årsberättelse behandlas.

Riksdagen godkände den 27 februari 2018 första delen av framtidsutskottets framtidsbetänkande (SRR 6/2018 rd — RSk 2/2018 rd). Utskottet hörde sakkunniga i fråga om genomförandet av uttalandena i betänkandet. Utifrån hörandet anser utskottet att de åtgärder som vidtagits med anledning av följande uttalanden är tillräckliga eller att uttalandena i övrigt inte längre är aktuella:

1. *utarbetar framtidsredogörelsen i två delar också i framtiden för att främja dialog och delaktighet,*

2. *i framtidsredogörelsens andra del bättre beaktar konsekvenserna av åtgärdsprogrammet Agenda 2030 för framtidens arbete och utvärderar och motiverar alla åtgärdsförslag i framtidsredogörelsens andra del i fråga om hur de stödjer en hållbar utveckling, jämlikhetsutvecklingen och delaktigheten,*

3. *i åtgärdsförslagen i framtidsredogörelsens andra del med politisk konsekvens beaktar regleringsbehoven för skattelagstiftningen, arbetslagstiftningen och sociallagstiftningen och eliminerar byråkratifällor i fråga om självanställning, ensamföretagsamhet, splittrade anställningar och statusövergångar i arbetsmarknadsposition,*

4. *utvecklar och undersöker möjligheterna att tillämpa inkomstregistret så att det kan utnyttjas fullt ut. Framtidsutskottet stöder också introduktionen av olika digitala portföljer så att också frivilligt arbete med bruksvärde eller ett värde i sig blir mer synligt,*

5. *analyserar också de fenomen och trender där tekniken skapar nytt arbete. På motsvarande sätt bör åtgärdsförslagen enligt framtidsutskottets mening beakta hurdan resursfördelning Finland behöver för att ligga i teknikens framkant,*

6. *utreder orsakerna till ungdomsarbetslösheten och beaktar dem separat och med särskild omsorg i framtidsredogörelsens andra del,*

7. *i framtidsredogörelsens andra del tar i bruk bättre indikatorer genom vilka de pågående förändringarna i arbetslivet faktiskt kan beskrivas och förstås,*

8. *utvecklar ett kompetenssystem med låg tröskel som en helhet från småbarnspedagogik till modulbaserad vidareutbildning och examensinriktad fortbildning så att lärandet är livslångt och kompetensen kumuleras. Samarbetet mellan olika utbildningsstadier bör vara sammanhängande och flexibelt, och studievägarna ska nå smidigt över utbildningsstadier och läroanstaltsgränser,*

9. *främjar en bred, öppen och värdepluralistisk värdedebatt om arbetets framtid och om hurdant samhälle vi vill ha; på så sätt ökar vi tilltron till framtiden och bidrar till att människor blir delaktiga i att skapa framtiden.*

FÖRSLAG TILL BESLUT

Framtidsutskottet föreslår

att revisionsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 27.9.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Joakim Strand sv
vice ordförande Pirkka-Pekka Petelius gröna
medlem Pekka Aittakumpu cent
medlem Marko Asell sd
medlem Harry Harkimo liik
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Katja Hänninen vänst
medlem Ville Kaunisto saml
medlem Ari Koponen saf
medlem Antti Rantakangas cent
medlem Sinuhe Wallinheimo saml
medlem Jussi Wihonen saf
ersättare Mikko Kinnunen cent
ersättare Niina Malm sd
ersättare Ville Vähämäki saf.

Sekreterare var

utskottsråd Olli Hietanen
permanent sakkunnig Maria Höyssä.